

*6. Social karaktär, Befolknings-
prognos och Kommunens soci-
ala verksamhet i Hestra*

Juni 1997

Hestar sociala karaktär

Allmänt

I mindre orter finns ofta en väl fungerande socialt struktur. Hestra är inget undantag. Det är "nära" mellan människor och alla känner alla. Olika parter spelar en viktig roll för gemenskapen. Det kan exempelvis vara ett kulturfenomen som ett gammal bruksföretag. För Hestras del är det en kombination mellan föreningar, församlingar och företagsmentaliteten på orten.

Församlingarna

Det var kring kyrkan som Hestra uppstod. De första tecknen på att socknen fanns är från slutet av 1300-talet. Mycket har hänt med kyrkan sedan dess och dagens verksamhet är annorlunda än dåtidens.

Svenska kyrkan har en väl utbyggd barn och ungdomsverksamhet i Hestra. I runda tal besöks verksamheten av ett hundratal barn och ungdomar per vecka. Gudstjänsterna är välbesökta och verksamheten omtyckt i Hestra.

1858 blev det fritt fram att bedriva

väckelserörelse. Under 1870-talet predikades det fria ordet och evangeliet på Jutabäcken vid Kroksjöns östra strand. Verksamheten utvecklades i en rasande takt. Redan tidigare hade det varit verksamhet igång men då var den inte officiellt godkänd.

Den första söndagsskolan anordnades 1877 och omkring 1880 byggdes missionshuset i Stora Hestra. Det gamla missionshuset i Stora Hestra är idag bostadshus och helt ombyggt.

Statskyrkan var från början positiv till utvecklingen av frikyrkorna och tyckte att verksamhet var ett bra komplement till statskyrkans egen.

Missionsförsamlingen bildades 1882 och har sedan dess varit aktiv i Hestra. Tidigt startade frikyrkorna i landet arbete som riktade sig mot barn och ungdomar. Församlingen växte i takt med att Hestra utvecklades och 1954 byggde församlingen Missionskyrkan vid Byvägen. Idag fångar Missions

församlingen i Hestra upp personer från olika frikyrkliga förbund.

Dagens verksamhet innehåller också barn och ungdomsgrupper. Till församlingen hör ungdomsgården Björkeborg från 1951.

Idrottsföreningar

Organiserat idrottande dök upp i städerna under andra hälften av 1800-talet. På landsbygden och i mindre orter dröjde det till 1920-talet innan det idrottandet organiserades. 1919 fick arbetarna i Sverige 8 timmars arbetsdag och då ökade fritiden.

Under 1930-talet fanns klubbar både i fotboll och bandy i Hestra men båda lades ner under andra delen av 30-talet. 1938 bildades Hestra skidklubb. Efter en kort tid bytte klubben namn till det nuvarande, Hestra Skid och Sportklubb, Hestra SSK.

Hestra SSK:s verksamhet sträcker sig över många idrotter och vänder sig till

alla åldrar. Idrottandet sker på alla nivåer. Föreningen har idag kansli i det gamla kommunalkontoret.

Hembygdsföreningen

Historia och kultur har alltid fängslat människor. 1949 bildade några intresserade Hestrabor Hembygdsföreningen. Efter en uppgörelse med kommunen fick föreningen överta den gamla skolbyggnaden i kyrkbyn. Föreningen har varit mycket aktiv i omgivningen kring Hestra. Flera renoveringsprojekt har genomförts och en stor mängd bruksföremål från trakten har samlats in och dokumenterats.

Övriga föreningar

Föreningsverksamheten är stor i Hestra. Bland övriga finns så vitt skilda verksamheter som sportfiske, trädgårdsskötsel, atletklubb, politiska föreningar, samhällsförening och pensionärsförening nämnas.

Mötesplatser

Platser där människor möts kan delas in i sådana som ger upphov till spon-

tana respektive planerade möten. För att stärka de sociala banden är det viktigt att det finns platser som tillgodoser båda "behoven". Olika grupper i samhället har behov av olika typer av mötesplatser. Platsen där eventuella möten sker representerar en rad olika värden för olika grupper. I uppräknings nedan finns mötesplatser av olika värde och typ för olika grupper och individer i Hestra.

Centrum, kiosken vid stationsplan, Isamon, kyrkan, Missionskyrkan, Konsum, Vivo, Posten, bankerna, Medborgarhuset, Hestragården, biblioteket, stugbyn vid Isaberg m fl..

Hestra har mycket goda förutsättningar för att skapa fler platser, än som redan finns, av hög kvalitet. Den fysiska planeringen kan bidra till en väl fungerande social struktur och i Hestra behöver mycket små åtgärder vidtas för att "sätta pricken över i:et".

Exempel på ytterligare mötesplatser kan vara en park eller ett grönområde på västra sidan av Agnsjön.

Sociala nätverk

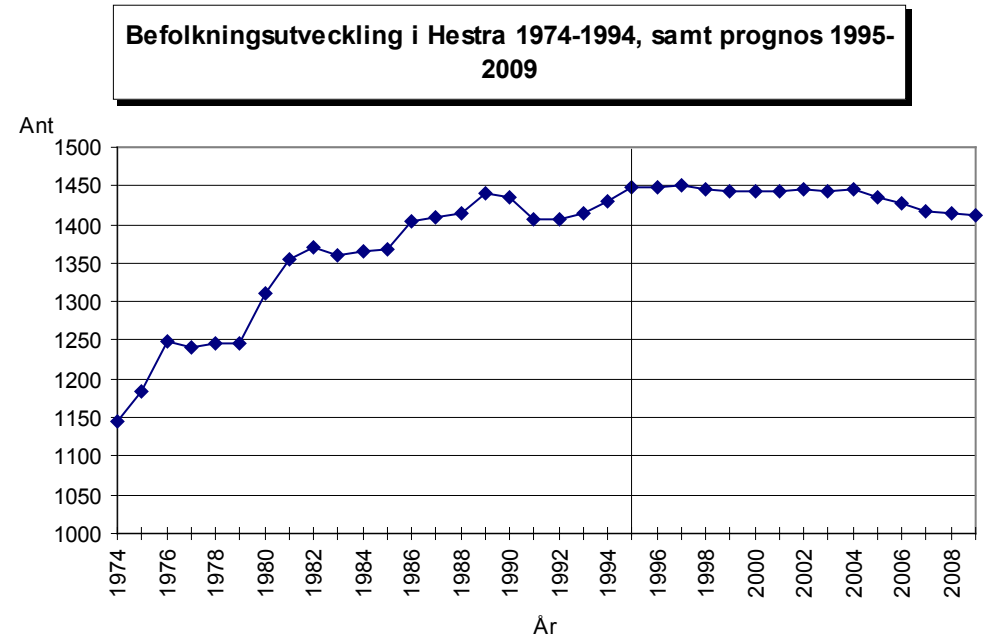
Mindre tätorter av Hestras storlek har ofta ett väl fungerande socialt nätverk. För nyinflyttade kan det ibland vara svårt att tränga in i den sociala gemenskapen men det förhållandet är högst normalt för mindre samhällen.

I Hestra bildar föreningarna, församlingarna och företagskulturen hörnstenarna i den sociala gemenskapen.

Befolkningen i Hestra tätort

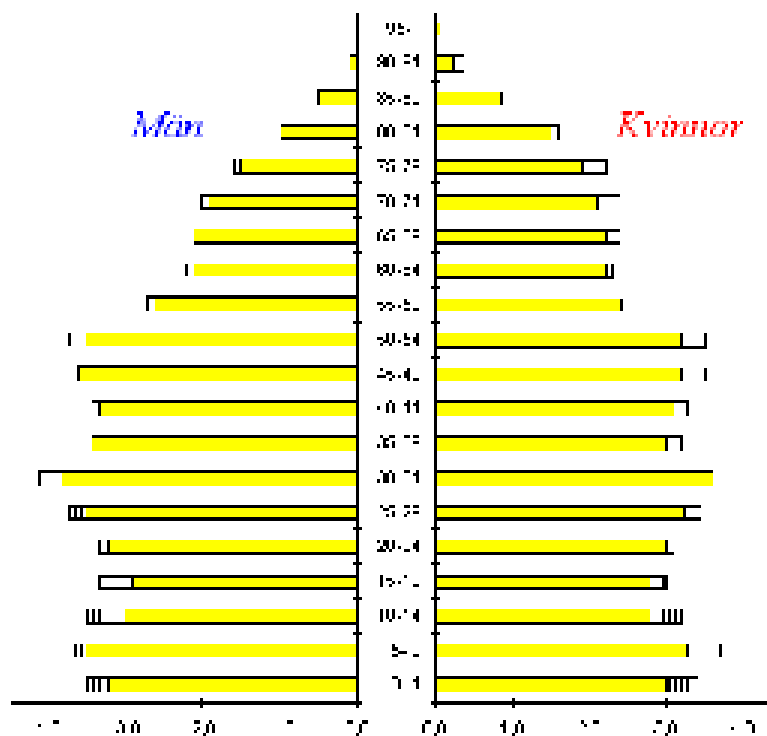
Hestra tätorts framväxt som stations- och industrisamhälle har tydligt påverkat folkmängdens utveckling under 1900-talet i de delar som idag bildar norra delen av Gislaveds kommun. Vid seklets början var Norra Hestra församling endast den tredje största församlingen i området - både Stengårdshult och Öreryd hade ett större invånarantal. Idag bor drygt 75 % av befolkningen i området i Norra Hestra församling och ca 66 % av befolkningen i Hestra tätort.

Tätortens expansion kan i första hand härledas till 1960- och 1970-talet. Under de båda decennierna mer än fördubblades befolkningen - från drygt 600 till ca 1.300 invånare. Tendensen har varit en ökande befolkning också sedan dess, men lågkonjunkturen i början av 1990-talet medförde några år av minskande invånarantal. För tillfället ser det ut som om folkmängden kommer att stabiliseras kring 1.450 invånare under resten av seklet. Ca fem år in på nästa sekel finns det tecken som tyder på att befolkningen kommer att minska svagt.

Åldersfördelning

Hestra tätort har en befolkningspyramid som i grunden påminner om en pyramid - till viss del en synvilla. Vid en närmare studie kan det nämligen noteras att det egentligen närmast kan betraktas som flera pyramider staplade på varandra. Ålderskullarna smalnar upp i ålder flera gånger för att sedan åter bli bredare och på nytt smalna av. Den mest markerade basen blir därmed för dem som är drygt 45 år idag. I denna åldersklass har tätorten klart högre andel av båda könen än kommunen i helhet. För kvinnor är det också den vanligaste åldern för boende i tätorten.

Nedan ges en kort beskrivning av olika åldersklassers utveckling mellan 1980 och 1994 samt hur den förväntade förändringen ser ut till 2009.

Förskolebarn 0-6år; En topp nåddes kring 1990 och vi är just nu inne i en långsiktig nedgångstendens som med enstaka avbrott fortsätter till 2003. Därefter förväntas en stabil nivå.

Grundskolebarn 7-15 år; Sedan botenåret 1988 pågår en period med ett stadigt ökande antal barn till 1997. Hela den pågående ökningen kommer sedan att försvinna i en successiv nedgång under början av nästa sekel.

Ungdomar 16-24 år; Antalet personer i denna åldersklass har minskat med nästan 40 % sedan toppåret 1986, minskningen fortsätter ytterligare ett par år. En svag uppgång vid början av nästa sekel kan förväntas. Den förväntade uppgången kommer dock inte att leda till att den redan i dagsläget låga nivån överskrids vid nästa uppgång.

Yngre medelålders 25-44 år; En fas med ökat antal personer pågår till 1999. Därefter kommer antalet personer att minska kraftigt under åtminstone de tio första åren av nästa sekel.

Äldre medelålders 45-64 år; För tillfället ökar antalet personer kraftigt i denna ålderskategori. Detta kommer att fortsätta in i nästa sekel ökningstakten kommer inte att mattas av förrän 2003. Även därefter förväntas en svag ökning av antalet personer. På 20 år från 1986 och framåt förväntas antalet personer i åldersklassen att öka med över 50 %.

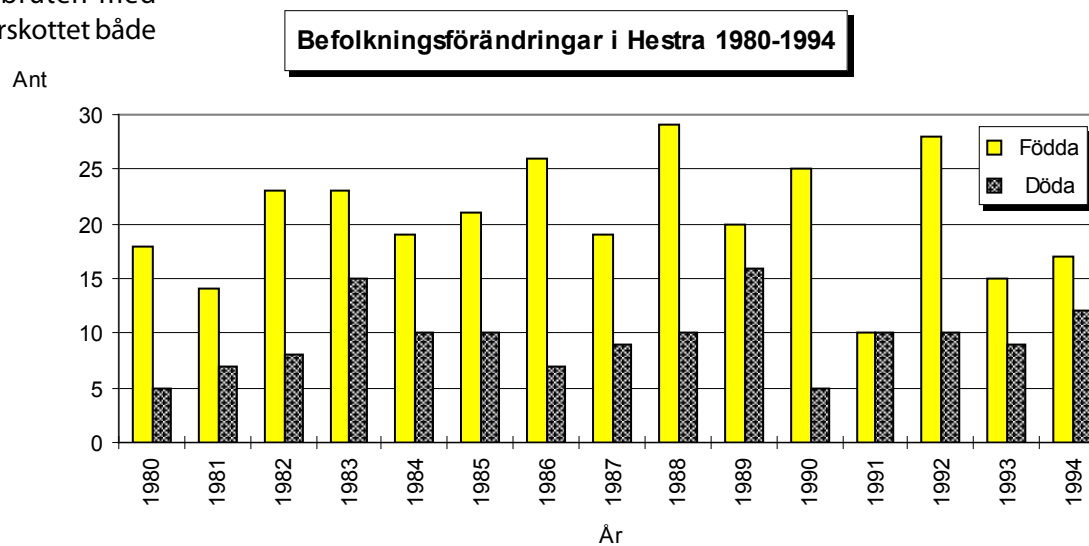
Yngre pensionärer 65-79 år; Åldersklassen befinner sig på en toppnotering för tillfället. En svag minskning kommer att ske under resten av årtiondet. Därefter kommer antalet personer öka, först svag och sedan allt snabbare mot slutet av prognosperioden.

Äldre pensionärer 80- år; Långsiktigt en mycket lugn och konsekvent ökning av antalet personer. Denna tendens har

gällt de senaste femton åren och förväntas gälla de kommande femton åren. Beroende på det låga faktiska antalet 1980 går det dock i procentuella termer tala om en fördubbling två gånger om mellan 1980 och 2009.

Födelseöverskott

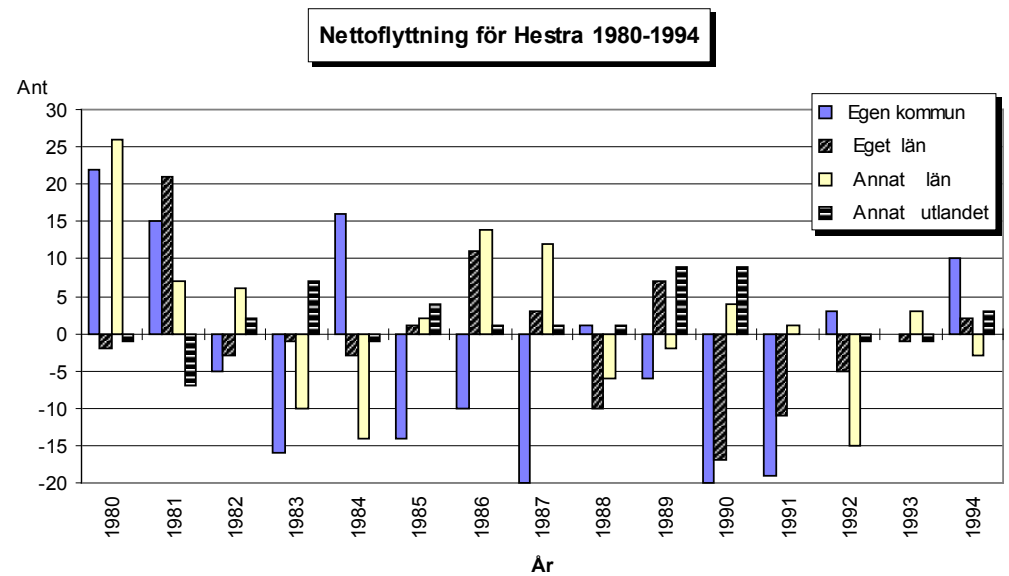
Generellt har Hestra ett stadigt födelseöverskott. Nettotoppar på + 20 (1990) växlar dock mot ± 0 (1991) nästa år, för att därefter stiga till +18 (1992) året efter. Dessa kraftiga varannan års variationer präglade Hestra från mitten av 1980-talet till början av 1990-talet. Tendensen verkar dock bruten med mindre omfattning på överskottet både 1993 och 1994.

Nettoflyttning

Under perioden 1980 till 1994 har Hestra en nettoflyttning på noll personer. Under perioden har tätorten i första hand tappat personer inom kommunen, -43 och i någon mån övriga länet. Detta kompenseras av tydliga överskott både mot övriga delar av landet och mot andra länder (ca 25 personer mot båda).

Noteras skall dock att mycket av den positiva inflyttningen till Hestra ägde rum i början av 1980-talet.

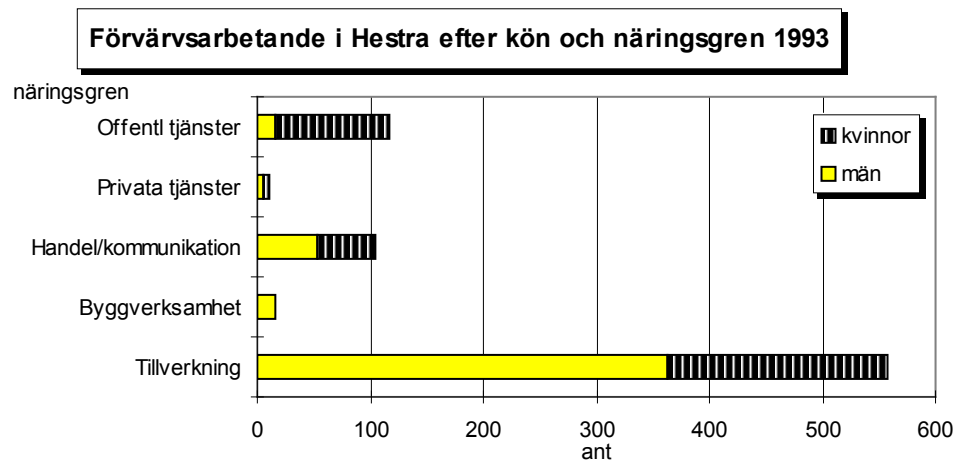
Förvärvsarbetande

Tillverkningsindustrin har en mycket dominerande ställning i Hestra tätort när det gäller sysselsättning. Ungefär 70 % av de verksamma finns inom denna sektor. I första hand är det inom trävaru- och metallvaruindustrin de sysselsatta finns.

1993 fanns det elva tillverkningsföretag i Hestra. Fyra har mer än tjugo anställda.

1993 hade Hestra med 85,3 den högsta förvärvsfrekvensen i kommunen för befolkningen 20-64 år (78,9 i hela kommunen).

Hestra har en större in- än utpendling. 1993 visar tätorten ett positivt netto på 82 personer. Överskottet är positivt mot övriga delar av kommunen, främst det egna omlandet. Ännu tydligare är dock den positiva nettoflyttningen mot andra län, främst Tranemo kommun.

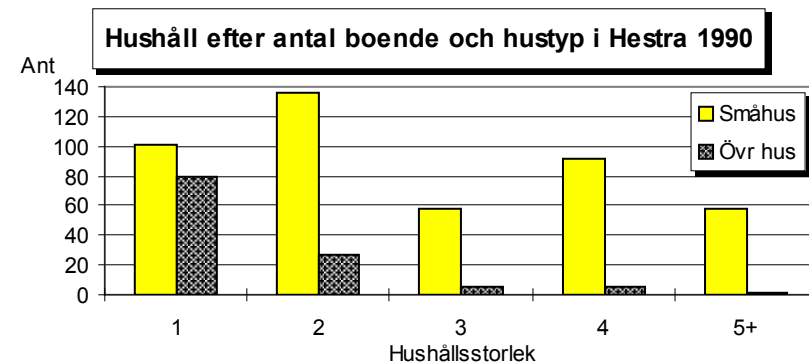
Hushåll

Nästan 80 % av de boende bor i småhus. I genomsnitt bor det 2,47 personer i varje hushåll.

I småhusen bor det oftast två personer, men förhållandevis ofta också en person. I flerbostadshusen är det företrädesvis enpersonshushåll.

Nästan 60 % av befolkningen bor i hus byggda på 1960- och 1970-talen.

Den vanligaste storleken på lägenheterna i Hestra är fem rum och kök.

Barnomsorgen

Solkullen, två avdelningar totalt 36 barn, och Östergatans, en avdelning 20 barn, daghem är kommunala medan Missionskyrkans daghem, en avdelning 21 barn, drivs i privat regi. För övrigt finns i dagsläget 5 st dagbarnvårdare som sammanlagt tar hand om 31 barn.

Isbergsskolans fritidshem innehåller två parallella avdelningar, 7 - 10 år, som tillsammans har 36 barn. Efter årsskiftet kommer det att startas en fritidsklubb i HSB:s lokaler i Åparken. Totalt har i Hestra tätort 144 barn tillsyn.

Skolan

Elevunderlaget i Isbergsskolan, LM-skola, varierar ganska kraftigt i Hestra. Sedan några år går eleverna i åldersblandade årskullar. Det gör att variationerna inte påverkar kontinuiteten i skolans verksamhet lika mycket som det skulle ha gjort om elevantalet i årskurserna pendlat mycket över tiden.

Äldreomsorgen

Antalet äldre i Hestra med omnejd, drygt 360 personer över 65 år, ligger på samma nivå som inom övriga delområden i kommunen. Verksamhetens omfattning är alltså lika stor i de mindre tätorterna i kommunen.

Ungefär ett 40-tal personer har hemtjänst. Av dessa bor de allra flesta i tätorten.

Servicehuset Hestragården har idag 29 servicelägenheter och en gästlägenhet med en skavlastningsplats där personer som vårdas av anhörig kan bo kortare perioder för att avlasta den anhöriga i sitt vårdarbete.

Förutom Hestragården finns två privata behandlingshem i Hestra. Linneagården, psykisk vård och Furu Hill, fysisk vård. Kommunen köper platser på båda behandlingshemmen. I framtiden kommer samarbetet att utökas med Linneagården.

Knappt 70 personer har kommunal färdtjänst och ca 10 personer har riksfärdtjänst.

Enligt den antagna äldreomsorgsplannen behövs ytterligare fyra vårdplatser på Hestragården. Behovet går att tillgodose genom ombyggnad av några tvårums lägenheter på servicehuset.

Enligt befolkningsprognosen kommer antalet äldre över 80 år att öka. Efter sekelskiftet kommer inte vårdbehovet gå att tillgodose i Hestra. En kommunal målsättning är att man ska kunna bo kvar i sin hemort när man behöver äldreomsorg. För att klara målet behövs fler äldreomsorgsplatser i Hestra. Erfarenhetsmässigt behöver 30% av personerna över 80 år vård i någon form. År 2010 betyder det att kommunen ska kunna erbjuda någonstans mellan 40 och 50 platser.

Individ och familjeomsorgen (IFO)
Den kommunala verksamheten har mycket liten kontakt med personer i och kring Hestra. Detta är ett mycket vanligt för mindre orter i kommunen och landet i övrigt.

Kommunens fältassistenter har inte lyckats att etablera kontakt med ungdomar i Hestra. Viktigt är att poängtera att det inte finns några större oroshärdar som är i behov av insatser från socialtjänsten

Slutsatser
Hestra har en stark social gemenskap där församlingarna, föreningarna och företagskulturen samspelar på ett positivt sätt.

Den kommunala verksamheten finns inom barn, skola, IFO och äldreården. För framtiden är det äldreården som kommer att kräva störst uppmärksamhet.

Befolkningsutvecklingen kommer under prognostiden att vara negativ om än i liten skala. Gruppen äldre över 80 år ökar mest. Under planperioden är det troligt att ytterligare 10 - 20 platser behövs inom äldreården.